

Jacques Philippe

HLEDEJ POKOJ A ZŮSTÁVEJ V NĚM

Úvod

**„Ať ve vašem srdci vládne Kristův pokoj“
(Kol 3,15)**

*Zkušenost vám ukáže, že pokoj,
díky němuž se ve vás rozhostí milosrdenství,
láska k Bohu a k bližnímu,
je přímou cestou k věčnému životu.
(Juan de Bonilla, 16. století)*

Doba, v níž žijeme, je plná nepokoje a neklidu. To má vliv nejen na náš každodenní život, ale velmi často i na ten duchovní. Naše hledání Boha, snaha o svatost i služba bližním jsou nezřídka plné neklidu a úzkosti, ačkoli bychom mohli být pokojní a plní důvěry, jak by to odpovídalo postoji dětí Božích, k němuž nás vybízí evangelium.

Je proto velice důležité, abychom konečně pochopili, že cesta k Bohu a ke svatosti, která se po nás žádá, je mnohem účinnější, kratší i snazší, pokud se naučíme uchovat si za každé situace pokojné srdce.

Neboť tehdy jsme učenliví vůči Duchu Svatému a Pán v nás svou milostí může vykonat mnohem více, než co bychom kdy dokázali vlastním úsilím.

Právě tuto skutečnost se pokouší čtenářům přiblížit první část knihy. Následuje přehled mnoha situací, v nichž se běžně ocitáme a které nás zneklidňují. Ukážeme si, jak jim čelit ve světle evangelia, abychom si uchovali vnitřní pokoj.

V tradici církve najdeme mnohé učitele duchovního života, kteří se zabývali tímto tématem. Třetí část knihy proto nabízí výběr textů několika autorů z různých staletí, jež dobře ilustrují různá témata, o kterých tato kniha pojednává.

VNITŘNÍ POKOJ A CESTA SVATOSTI

1. Beze mne nemůžete dělat nic

Máme-li dobře pochopit, jak je pro náš křesťanský růst podstatné, abychom se snažili získat vnitřní pokoj a co nejvíce si jej udržet, musíme si především připomenout jednu věc: všechno dobro, které můžeme vykonat, pochází od Boha a jediné od něj. „*Beze mne nemůžete dělat nic,*“ říká Ježíš (Jan 15,5). Neříká nám, že toho nezmůžeme moc, ale že *nemůžeme dělat nic.*

Je docela zásadní, abychom byli pevně přesvědčeni o této pravdě. Často musí Bůh v našem životě dopustit mnohé neúspěchy, zkoušky a pokoření, abychom tato slova přijali nejen hlavou, ale aby se stala i naší bytostnou zkušeností. Kdyby Pán mohl, rád by nás ušetřil všech těch zkoušek. My je však potřebujeme, abychom se přesvědčili o tom, že nemůžeme konat dobro sami o sobě. Všichni svatí nám dosvědčují, jak je nezbytné dojít k tomuto poznání. Ono je totiž nutným předpokladem toho, aby

v nás Pán mohl konat velké věci. Proto svatá Tereška rekla, že za největší obdrženou milost považuje to, že jí Pán „ukázal její nepatrnost a slabost“.

Pokud ta slova evangelia podle Jana vezmeme vážně, snadno pochopíme, že zásadní problém našeho duchovního života je shrnut v následující otázce: Jak umožnit Ježíši, aby ve mně jednal? Jak dovolit Boží milosti, aby mohla v mém životě svobodně působit?

Je z toho zřejmé, že by naším cílem neměla být snaha dělat spoustu věcí (byť dobrých a správných) jen podle našeho rozumu, podle našich plánů a schopností, ale měli bychom se především snažit rozlišit, jaké jsou vnitřní dispozice naší duše; jinými slovy, zaměřit se na postoje srdce, na duchovní podmínky, které Bohu umožňují v nás jednat. Jen tak budeme moci nést „trvalý užitek“ (srov. Jan 15,16).

Neexistuje univerzální recept ani jednoznačná odpověď na otázku, co konkrétně máme dělat, abychom umožnili Boží milosti svobodně působit v našem životě. Určitě bychom museli napsat celý traktát o křesťanském životě, kde bychom se věnovali modlitbě (hlavně vnitřní modlitbě, která je z tohoto hlediska nesmírně důležitá), svátostem, očišťování srdce, učenlivosti a poddajnosti vůči

Duchu Svatému atd., zkrátka všem prostředkům, skrze něž může Boží milost pronikat k naší duši.

V této útlé knížce se nelze věnovat všem zmíněným tématům. Zaměříme se proto pouze na jednu část odpovědi na otázku *co dělat*, která nám přijde obzvlášť důležitá, a přitom není tolik známá. Ani mnozí věřící si ji příliš neuvědomují, natož aby ji praktikovali ve svém životě, i když jsou jinak ve své víře horliví.

Naše další úvahy vycházejí z této základní pravdy: máme-li Boží milosti umožnit, aby v nás jednala (samozřejmě ve spolupráci s naší vůlí, rozumem a našimi schopnostmi) a konala všechny „*dobré skutky, které nám Bůh připravil*“ (srov. Ef 2,10), naprosto nejdůležitější je, abychom se snažili ***získat a udržet si vnitřní pokoj***, pokoj v srdci.

Na vysvětlenou můžeme použít malé podobenství (jen ho nesmíme brát doslova, tak jako většinu přirovnání). Představme si hladinu jezera, na níž se odráží slunce. Je-li hladina jezera klidná a pokojná, slunce se odráží téměř dokonale, a to tím dokonaleji, čím je hladina klidnější. Je-li naopak hladina rozbourěná, obraz slunce se na ní nemůže odrážet.

Podobně je to s naší duší vůči Bohu: čím je naše duše klidnější a pokojnější, tím více se v ní odráží Bůh, tím hlouběji se do nás vtiskuje jeho obraz a jeho milost může skrze nás působit. A naopak,

je-li naše duše neklidná a ztrápená, milost Boží v ní bude jednat s většími obtížemi. Veškeré dobro, které můžeme vykonat, je odrazem onoho základního Dobra, jímž je Bůh. Čím je naše duše pokojnější, vyrovnanější a odevzdanější, tím snáze se toto Dobro sdílí nám a skrze nás ostatním. Písmo říká: „*Hospodin uštedří svému lidu sílu, Hospodin dá požehnání a pokoj svému lidu*“ (Žl 29,11).

Bůh je Bohem pokoje. Promlouvá a jedná jen v pokoji, nikoli uprostřed rozruchu a neklidu. Vzpomeňme si na zkušenost proroka Eliáše na hoře Choreb: Bůh nebyl ani ve vichru, ani v zemětřesení, ani v ohni, ale „*v tichém a jemném vánku*“ (srov. 1 Král 19,12).

Často jsme rozrušení, zneklidňujeme se a chceme si všechno vyřešit sami, ačkoli by bylo lepší pokojně setrvat pod Božím pohledem a nechat jej v nás konat a působit, s moudrostí a mocí nekonečně větší, než je naše. „*Neboť toto praví Panovník Hospodin, Svatý Izraele: V obrácení a ztišení bude vaše spása, v klidu a důvěře vaše vítězství. Vy však nechcete*“ (Iz 30,15; ČEP).

Aby nedošlo nedorozumění – tohle dílko nemá být výzvou k lenosti a pasivitě. Právě naopak, je výzvou ke konání, někdy až k velké aktivitě. Naše konání má být ovšem v souladu s působením Ducha

Božího, který je mírný a pokojný. Nemá být neseno duchem neklidu, horečného aktivismu a stresu, jakkoli k tomu máme často sklon. Naše horlivost – být pro věci Boží – bývá mnohdy nepřilíš osvícená. Svatý Vincenc z Pauly, kterého jistě nemusíme podezřít z lenosti, k tomu říkával: „Dobro, které koná Bůh, se děje samo od sebe, aniž bychom věděli jak. Nepotřebujeme být horlivější, ale spíše trpělivější.“

2. Vnitřní pokoj a apoštolská plodnost

Hledání vnitřního pokoje by se mohlo zdát pořádně sobecké: jak můžeme považovat za hlavní cíl našeho snažení něco takového, když je ve světě tolik bídy a utrpení?

Předně je třeba zdůraznit, že vnitřní pokoj, o kterém mluvíme, je pokoj evangelní. Nemá nic společného s necitelností, s nedostatkem soucitu nebo s chladnou indiferencí obrácenou do sebe, jež můžeme pozorovat na sochách Buddha nebo na některých jogínských postojích. Jak uvidíme vzápětí, je tomu právě naopak: evangelní pokoj jde ruku v ruce s láskou, se skutečnou citlivostí k utrpení druhých a s autentickým soucitem, neboť právě tento pokoj nás osvobozuje od nás samotných a zvyšuje naši vnímavost k potřebám našich bližních.

Je třeba dodat, že jedině vnitřně pokojný člověk může účinně pomáhat svým bratřím a sestrám. Jak bychom mohli předávat pokoj druhým, kdybychom ho sami neměli? Jak může být pokoj v rodinách, ve společnosti a mezi lidmi, jestliže nebude nejprve v našich srdcích?

„Získej vnitřní pokoj, a mnoho lidí u tebe najde spásu,“ říkával svatý Serafim Sarovský. Aby on sám získal vnitřní pokoj, po mnoho let usiloval o obrácení svého srdce a ustavičně se modlil. Šestnáct let žil v klášteře jako mnich, šestnáct let byl poustevníkem a šestnáct let prožil víceméně zavřený ve své cele. Boží světlo a pokoj z něj ovšem začaly znatelně zářit až osmačtyřicet let poté, co daroval svůj život Pánu. Ale jaké to přineslo ovoce! Přicházely za ním zástupy poutníků, přičemž od něj odcházeli s útechou, zbavení svých pochybností a neklidu, upevnění ve svém povolání, častokrát uzdravení na těle i na duchu.

Výrok svatého Serafima je jen svědectvím o jeho osobní zkušenosti, která se podobá zkušenostem mnoha dalších světců. Proto máme považovat za svou prioritu získat a udržet si vnitřní pokoj, čehož nelze dosáhnout bez modlitby. Týká se to zejména každého, kdo chce vykonat něco dobrého pro své bližní. Jestliže postrádá pokoj, jen „dělá vlny“ a šíří kolem sebe svůj vlastní neklid.

3. Pokoj a duchovní boj

Dále je třeba vyslovit ještě jednu pravdu, která je stejně důležitá jako ta první. Křesťanský život je zápas, nemilosrdný boj. Svatý Pavel nás vyzývá, abychom si oblékli Boží zbroj, protože vedeme zápas „*ne proti nějaké obyčejné lidské moci, ale proti knížatům a mocnostem, proti těm, kteří mají svou říši tmy v tomto světě, proti zlým duchům v ovzduší*“ (Ef 6,12). Vzápětí detailně popisuje všechny součásti povinné výzbroje, již si máme obléci.

Každý křesťan by měl vědět, že duchovní život nemůže být v žádném případě poklidným plynutím jinak nevýznamného života, na jehož událostech nezáleží. Naopak, život je neustálým a mnohdy i bolestným zápasem, který skončí až v hodinu naší smrti: bojujeme proti zlu, pokušení a hříchu. Tomuto boji se nelze vyhnout. Je třeba jej chápat jako pozitivní skutečnost, protože „bez boje není pokoj“, jak by řekla svatá Kateřina Sienská; bez zápasu není vítězství. Tento boj je zároveň prostorem našeho očišťování, našeho duchovního růstu, neboť se učíme poznávat sami sebe ve své slabosti a Boha v jeho nekonečném milosrdenství; a konečně – duchovní boj je jakousi „horou Tábor“, kde dochází k naší proměně a oslavení.

Ačkoli může jít o skutečně lýtý zápas, nikdy to není zoufalý boj osamělého bojovníka, který kolem sebe šermuje naslepo, aniž tuší, jak to dopadne. Naopak, křesťan vede svůj zápas s jasným přesvědčením, že vítězství je jisté, protože Pán vstal z mrtvých: „*Neplač. Hle, zvítězil lev z Judova kmene, Davidův potomek*“ (Zj 5,5). Nebojuje svou silou, ale silou Pána, který mu řekl: „*Stačí ti moje milost, protože má síla se tím zřejměji projeví ve slabosti*“ (2 Kor 12,9). Jeho hlavní zbraní není jeho pevný charakter nebo jiné schopnosti, ale pouhá víra a naprosté přilnutí ke Kristu. To mu umožňuje, aby se i v nejtěžších chvílích ve slepé důvěře odevzdal tomu, který ho nemůže opustit. „*Všechno mohu v tom, který mi dává sílu*“ (Flp 4,13). „*Hospodin je mé světlo a má spása, koho bych se bál?*“ (Žl 27,1).

A tak někdy křesťan svádí těžké boje, poněvadž je povolán, aby v boji proti hříchu „*kladl odpor až do krve*“ (srov. Žid 12,4). Zápasí však s pokojným srdcem, přičemž jeho boj je o to účinnější, čím je jeho srdce pokojnější. A jak už bylo řečeno, právě ten vnitřní pokoj mu umožňuje bojovat nejen z vlastních sil, které by mu záhy došly, ale i Boží silou.

OBSAH

Úvod.....	5
„Ať ve vašem srdci vládne Kristův pokoj“ (Kol 3,15)	5
Vnitřní pokoj a cesta svatosti.....	7
1. Beze mne nemůžete dělat nic	7
2. Vnitřní pokoj a apoštolská plodnost.....	11
3. Pokoj a duchovní boj	13
4. Pokoj je často předmětem boje.....	15
5. Důvody, kvůli nimž ztrácíme pokoj, jsou vždycky špatné.....	17
6. Dobrá vůle jako nezbytná podmínka pokoje.....	20
7. Dobrá vůle jako dostatečná podmínka pokoje	22

Jak reagovat na to, co nás připravuje o pokoj ... 25

1. Životní starosti a strach ze selhání 25
2. Naše potíže uvěřit v Prozřetelnost 30
3. Strach z utrpení 32
4. Růst v důvěře: modlit se jako děti 35
5. Buď se Pánu odevzdáváme zcela,
anebo vůbec... 39
6. Bůh žádá všechno, ale ne všechno si bere 41
7. Co dělat, když se nedokážeme odevzdat? 42
8. Hospodin je můj pastýř, nic nepostrádám... 43
9. Tváří v tvář utrpení našich blízkých 47
10. Ve všech trpících je Ježíš..... 51
11. Chyby a nedostatky druhých 52
12. Trpělivost s bližními 56
13. Trpělivost s vlastními chybami
a nedostatky 58
14. Bůh může vytěžit dobro i z našich chyb 62
15. Co dělat, jestliže jsme zhřešili? 65
16. Nepokoj před rozhodnutím 70
17. Královská cesta lásky 79
18. Několik rad na závěr 81

Co nám říkají svatí 85

Juan de Bonilla 85

1. Pokoj, cesta k dokonalosti 85
2. Zachovat si duši svobodnou
a odpoutanou 86

František Saleský (1567–1622) 87

1. Bůh je Bohem pokoje..... 87
2. Jak získat pokoj 88
3. Pokoj a pokora 89
4. Všechno napomáhá k dobrému těm,
kdo milují Boha 89
5. Absolutně toužit jen po Bohu 91
6. Důvěra v Prozřetelnost 91
7. Vyhnout se přílišné úspěšnosti 92
8. Pokoj tváří v tvář nedostatkům 93
9. Mírnost a pokoj,
když horlíme vůči druhým..... 93
10. A konečně: pokojně přijmout,
že se znepokojujeme! 94

<i>Terezie z Ávily (1515–1582)</i>	95
Pravá a falešná pokora	95
<i>Marie od Vtělení (1566–1618)</i>	97
Odevzdanost do Boží vůle.....	97
<i>Otec Pio (1887–1968)</i>	98